Modele ale sistemului administrativ al Basarabiei în prima treime a secolului XIX: valențe ale politicii imperiale la periferie

Sergiu BOȚOLIN

Abordarea preponderent peiorativă a istoriografiei naționale față de dominația rusească nu a încurajat studierea cauzelor care au determinat structura și MECANISMUL de funcționare a sistemului administrativ din Basarabia. Selectarea modelului administrativ a fost una circumstanțială, ce ținea cont de factorii interni și externi, cât și de rezultatul interferențelor centru-periferie. Astfel, aplicarea modelului *de transformare,* expresie a *misiunii civilizatoare* sau al celui *de adaptare,* bazat pe drepturile istorice ale indigenilor, urma a fi ajustat în contextul culturii locale. Drept rezultat, au fost create forme hibride, care s-au bazat pe imitații ale modelelor aplicate în alte provincii occidentale ale imperiului, conjugate cu tradițiile administrației locale și treptat acordat practicilor de la *centru*.

Astfel, *centrul* nu a dat dovadă de o viziune univocă și coerentă asupra evoluției noii provincii. Diversitatea abordărilor politicii promovate în cazul Basarabiei se datorează și lipsei unei omogenități a spațiului pruto-nistrean la nivel demografic, etnic și teritorial, cât și conflictelor de interese printre factorii de decizie.

Autonomia bazată pe legile și obiceiurile indigene cât și pe implicarea activă a elitei locale a fost treptat suprimată în anii ’20 ai secolului al XIX-lea, de direcția asimilării administrative, implicit cu promovarea activă a politicii de colonizare. Aplicarea celor două modele nu a fost una succesivă, ci una concomitentă/complexă, cu accente de prioritate în funcție de viziunile centrului, determinând caracterul tranzitoriu al provinciei.